

European Securities and
Markets Authority

Pamatnostādnes

Pamatnostādnes par kredītreitingu aģentūru metodiku izvērtēšanu un pārskatīšanu

Satura rādītājs

1	Piemērošanas joma.....	3
2	Definīcijas, normatīvās atsauces un saīsinājumi.....	4
3	Mērķis	5
4	Atbilstības un ziņošanas pienākumi.....	7
4.1	Pamatnostādņu statuss.....	7
4.2	Prasība sniegt ziņojumus	7
5	Pamatnostādnes par KA metodiku izvērtēšanu un pārskatīšanu	8
5.1	Metodikas izvērtēšana, izmantojot pietiekamu daudzumu kvantitatīvo pierādījumu .	8
5.1.1	Selektivitāte.....	8
5.1.2	Prognozēšanas spēja.....	8
5.1.3	Stabilitāte	9
5.2	Metodikas izvērtēšana, izmantojot ierobežotu daudzumu kvantitatīvo pierādījumu.	10
5.3	Nepilnību atklāšana un novēršana	12

1 Piemērošanas joma

Kam paredzētas šīs pamatnostādnes?

1. Šīs pamatnostādnes attiecas uz kredītreitingu aģentūrām (KA), kuras reģistrētas saskaņā ar Eiropas Padomes un Parlamenta Regulu (EK) Nr. 1060/2009 (2009. gada 16. septembris) par kredītreitingu aģentūrām (kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar Regulu (ES) Nr. 462/2013 — KA regula). Šīs pamatnostādnes neattiecas uz sertificētām KA.

Ko nosaka šīs pamatnostādnes?

2. Šīs pamatnostādnes piemēro saistībā ar KA regulas 8. panta 3. punktu un 8. panta 5. punktu un Komisijas deleģēto Regulu (ES) Nr. 447/2012 (2012. gada 21. marts), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1060/2009 par kredītreitingu aģentūrām, nosakot regulatīvus tehniskos standartus, kas attiecas uz kredītreitingu metodoloģijas atbilstības novērtēšanu (RTS par reitinga noteikšanas metodiku).

Kad šīs pamatnostādnes stājas spēkā?

3. Pamatnostādnes stāties spēkā divus mēnešus pēc publicēšanas Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādes (ESMA) tīmekļa vietnē visās oficiālajās ES valodās.

2 Definīcijas, normatīvās atsauces un saīsinājumi

KA	Reģistrētas kredītreitingu aģentūras
KA regula	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1060/2009 (2009. gada 16. septembris) par kredītreitingu aģentūrām (kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar Regulu (ES) Nr. 462/2013)
RTS par reitinga noteikšanas metodiku	Komisijas deleģētā Regula (ES) Nr. 447/2012 (2012. gada 21. marts), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1060/2009 par kredītreitingu aģentūrām, nosakot regulatīvus tehniskos standartus, kas attiecas uz kredītreitingu metodoloģijas atbilstības novērtēšanu
ESMA	Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde
ESMA Regula	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1095/2010 (2010. gada 24. novembris), ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādi), groza Lēmumu Nr. 716/2009/EK un atceļ Komisijas Lēmumu 2009/77/EK
KPP (CAP)	Kumulatīvās precizitātes profils
SOĪ (ROC)	Saņēmēja operatora īpašības

3 Mērķis

4. Šo pamatnostādņu mērķis ir izskaidrot ESMA cerības un nodrošināt saskaņotu KA regulas 8. panta 3. punkta piemērošanu, kurā noteikts, ka „*kredītreitingu aģentūrai jāizmanto stingra, sistemātiska, pēctecīga un izvērtēšanai pakļauta kredītreitinga noteikšanas metodoloģija, balstoties uz pagātnes pieredzi, tostarp atpakaļejošām pārbaudēm*”. Šajās pamatnostādnēs īpaša uzmanība jāpievērš 8. panta 3. punkta pēdējai daļai, t. i., „*balstoties uz pagātnes pieredzi, tostarp atpakaļejošām pārbaudēm*”. Šīs pamatnostādnes arī izskaidro ESMA cerības un nodrošina saskaņotu KA regulas 8. panta 5. punkta piemērošanu, kurā, *inter alia*, noteikts, ka KA „*regulāri un vismaz reizi gadā pārskata savus kredītreitingus un metodiku*”.
5. ESMA uzskata, ka pamatnostādnes par to, kā KA jāizpilda KA regulas 8. panta 3. punkta un 8. panta 5. punkta prasības, palīdzēs nodrošināt saskaņotu izvērtēšanas un pārskatīšanas pasākumu piemērošanu, demonstrējot metodikas selektivitāti, prognozēšanas spēju un stabilitāti, kā arī norādīs pasākumus, kuri jāveic KA, kad izvērtē un pārskata metodoloģijas, izmantojot ierobežotu daudzumu kvantitatīvo pierādījumu.
6. Šīs pamatnostādnes atbalsta RTS par reitinga noteikšanas metodiku, kas nosaka noteikumus, kurus izmanto, lai veiktu kredītreitingu metodikas atbilstības novērtēšanu prasībām, kuras noteiktas KA regulas 8. panta 3. punktā, un jo sevišķi RTS par reitinga noteikšanas metodiku 7. un 8. pantā.
7. Šīs pamatnostādnes precizē ESMA cerības attiecībā uz terminiem „*selektivitāte*”, „*stabilitāte*” un „*prognozēšanas spēja*”, kuri izmantoti RTS par reitinga noteikšanas metodiku 7. pantā. Turklāt šīs pamatnostādnes arī precizē ESMA cerības attiecībā uz to, kā KA, izmantojot ierobežotu daudzumu kvantitatīvo pierādījumu, var nodrošināt, lai to metodika ir „*pienācīgas kredītspējas prognozes*”, kā norādīts RTS par reitinga noteikšanas metodiku 8. pantā, vienlaicīgi atbrīvojot no 7. panta nosacījumiem. Visbeidzot, ESMA arī precizē savas cerības, kā KA jāizpilda RTS par reitinga noteikšanas metodiku 7. un 8. panta prasības attiecībā uz to, lai KA „*piemēro procedūras, lai nodrošinātu, ka tiek apzinātas un pienācīgi novērstas sistēmiskas kredītreitingu nepilnības, kuras konstatētas atpakaļejošā pārbaudē*”.
8. Šīs pamatnostādnes attiecas gan uz KA metodiku izvērtēšanu, gan pārskatīšanu. Turpmāk dokumentā abi vārdi „izvērtēšana” un „pārskatīšana” tiek izmantoti pārmaiņus vārdu kopas „izvērtēšana un pārskatīšana” vietā vieglākai uztverei.
9. Vārds „metodika” šajā dokumentā tiek izmantots, lai apzīmētu visus komponentus, kuri varētu veidot kredītreitingu metodiku, tostarp modeļus, galvenos vērtēšanas pieņēmumus un kritērijus.
10. ESMA atzīst, ka laba izvērtēšana ir procesa, pārvaldības, pasākumu un ne mazāk svarīgā KA izmantotā eksperta viedokļa rezultāts. ESMA uzskata, ka labas kvalitātes izvērtēšana nodrošina līdzsvaru starp kvantitatīvo un kvalitatīvo metožu izmantošanu.

ESMA saprot, ka abi metožu veidi var sniegt vērtīgu ieskatu metodikas efektivitātē un ka atkarībā no apstākļiem (piemēram, aktīvu klase vai datu pieejamība) var atšķirties kvantitatīvo vai kvalitatīvo metožu piemērošanas līmenis. *ESMA* uzskata, ka šīs metodikas izvērtēšanā jāiekļauj gan kvantitatīvās, gan kvalitatīvās metodes. *ESMA* neuzskata, ka kvalitatīva izvērtēšanas metode ir metodikas subjektīva novērtēšana, ko veic KA atbildīgās personas, nepaskaidrojot apsvērumus un izdarītos secinājumus.

11. *ESMA* šajās pamatnostādņēs uzmanību ir pievērsusi kvantitatīviem pasākumiem, jo tā ir joma, kurā nozarē valda vislielākā neskaidrība attiecībā uz *ESMA* cerībām. Kvantitatīvo pasākumu priekšrocība ir papildu objektivitāte attiecībā uz izvērtēšanas procesu, jo sevišķi tāpēc, ka, interpretējot kvalitatīvos pasākumus, var būt grūtāk atpazīt un noformulēt raksturīgos pieņēmumus. Tomēr tas nenozīmē, ka *ESMA* uzskata, ka izvērtēšanas procesā dominējošiem būtu jābūt tikai kvantitatīviem pasākumiem, un *ESMA* nesagaida, lai izvērtēšanas rezultāti mehāniski balstītos uz kvantitatīviem pasākumiem.
12. Šīs pamatnostādnes izveidotas tikai attiecībā uz KA metodikas izvērtēšanu un saskaņā ar KA regulas 23. pantu neliek domāt par, kā arī netieši nenorāda uz iejaukšanos kredītreitingu vai metodikas saturā.

4 Atbilstības un ziņošanas pienākumi

4.1 Pamatnostādņu statuss

13. Šajā dokumentā iekļautas pamatnostādnes saskaņā ar 16. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) Nr. 1095/2010 (2010. gada 24. novembris), ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādi), groza Lēmumu Nr. 716/2009/EK un atceļ Komisijas Lēmumu 2009/77/EK („ESMA regula”). Saskaņā ar ESMA regulas 16. panta 3. punktu KA ir jādara viss iespējamais, lai ievērotu pamatnostādnes.

4.2 Prasība sniegt ziņojumus

14. ESMA novērtēs, kā KA piemēro šīs pamatnostādnes, veicot KA regulāro ziņojumu, kas jāiesniedz ESMA, nepārtrauktu uzraudzību un kontroli. Šīs pamatnostādnes piemēro, neskarot pamatnostādnes par kredītreitingu aģentūru sniegtu, ESMA iesniedzamu periodisku informāciju (ESMA/2015/609), kuras noteic, lai KA reizi pusgadā iesniegtu iekšējās uzraudzības ziņojumu par funkcionēšanu un metodikas pārskatīšanas rezultātus, tostarp informāciju par šajā periodā veiktajām atpakaļejošām pārbaudēm, sīkāku informāciju par galvenajiem konstatējumiem, kā arī to rezultātā KA veiktajām darbībām.

5 Pamatnostādnes par KA metodiku izvērtēšanu un pārskatīšanu

15. Pamatnostādnes ietver:

- a. pasākumus, kurus *ESMA parasti* sagaida, lai KA izmanto;
- b. piemērus *papildu pasākumiem*, kurus KA jāapsver citu piemērotu pasākumu starpā.

16. Pasākumi¹, kurus izmantos kā daļu no izvērtēšanas procesa, jāiekļauj KA izvērtēšanas dokumentos. Ja KA neizmanto pasākumus, kurus *ESMA parasti* sagaida, KA dokumentos ir jānorāda pamatojums pasākumu neizmantošanai un tas, kā izvēlētie pasākumi atbilst regulatīvajām prasībām (KA regulas 8. panta 3. punktā un 8. panta 5. punktā, kā arī RTS par reitinga noteikšanas metodiku 7. un 8. pantā), kā tas precizēts šajās pamatnostādnēs.

5.1 Metodikas izvērtēšana, izmantojot pietiekamu daudzumu kvantitatīvo pierādījumu

5.1.1 Selektivitāte

17. Metodikas selektivitāte attiecas uz tās spēju sarindot vērtējamās juridiskās personas atbilstīgi to statusam nākotnē (saistību nepildīšana vai saistību pildīšana) iepriekš noteiktā laika posmā.

18. Lai demonstrētu metodikas selektivitāti, *ESMA parasti* sagaida, lai KA izmanto kumulatīvās precizitātes profilu (*CAP*) vai saņēmēja operatora īpašību (*ROC*) līkni kopā ar precizitātes koeficientu².

19. KA jāapsver iepriekšminēto pasākumu papildināšana ar citiem kvantitatīviem pasākumiem, piemēram, Kolmogorova-Smirnova testa statistiku, un kvalitatīviem pasākumiem, piemēram, novērotā saistību nepildīšanas līmeņa sadali.

5.1.2 Prognozēšanas spēja

20. Metodikas prognozēšanas spēju demonstrē, salīdzinot kredītreitingu gaidāmo uzvedību ar novērotajiem rezultātiem.

¹ Termins „pasākumi”, kurš izmantots šajās nostādnēs, ir lietots tādā pašā nozīmē kā KA regulā, t. i., KA veiktie iekšējie pasākumi, lai izpildītu šādas regulas prasības.

² Šajās pamatnostādnēs termins „precizitātes koeficients” ietver arī Džini koeficientu un citus līdzīgus pasākumus.

21. Veicot šo salīdzinājumu, *ESMA* parasti sagaida, lai KA iekšēji izsaka savas cerības (absolūtos skaitļos vai diapazonos) katrai kredītreitinga kategorijai saistībā ar kredītspējas pasākumu, uz kuru attiecas tās kredītreitingi.
22. KA var izmantot dažādas pieejas iekšējo cerību izteikšanai (piemēram, ar statistiskiem aprēķiniem vai ar atsauci uz kredītreitingu iepriekšējiem rādītājiem).
23. Attiecībā uz kredītreitingiem, kuri attiecas uz saistību nepildīšanas iespējamību, *ESMA* parasti sagaida, lai KA salīdzina gaidītās saistību nepildīšanas iespējamību ar novērotajiem saistību nepildīšanas rādītājiem, izmantojot binomiālo vai Hī kvadrāta testu. KA jāapsver šo pasākumu papildināšana ar citiem kvantitatīviem pasākumiem, piemēram, Brīra rādītāju vai Vasičeka viena faktora modeļa testu, kā arī ar jebkuriem kvalitatīviem pasākumiem, kuri ir vispiemērotākie metodikas izvērtēšanai.
24. Attiecībā uz kredītreitingiem, kuri attiecas uz kredītspējas pasākumiem, kas nav saistību nepildīšanas iespējamība, *ESMA* parasti sagaida, lai KA salīdzina kredītreitingu gaidāmo uzvedību ar novērotajiem rezultātiem, izmantojot attiecīgus kvantitatīvus pasākumus, nolūkā dokumentēt savus apsvērumus šādai izvēlei. KA jāapsver šo pasākumu papildināšana ar citiem kvantitatīviem pasākumiem, kā arī ar jebkuriem kvalitatīviem pasākumiem, kuri ir vispiemērotākie metodikas izvērtēšanai.

5.1.3 Stabilitāte

25. Metodikas stabilitāte tiek demonstrēta, novērtējot citas dimensijas, kuras neattiecas uz tās selektivitātes vai prognozēšanas spēju, metodikas piešķirto kredītreitinga stabilitāti, vērtējamās tās juridiskās personas / tā instrumenta īpašību stabilitāti, uz kuru attiecas metodika, un piešķirto kredītreitingu sadali.
26. Kvantitatīva pasākuma kontekstā *ESMA* parasti sagaida, lai KA demonstrētu izmantotās metodikas piešķirto kredītreitinga stabilitāti, izveidojot pārejas (migrācijas) matricas un analizējot kredītreitingu kustību. Šādas analīzes veida piemēri ir palielināšana/samazināšana/diagonālie koeficienti, kā arī statistika, kas demonstrē izmaiņu absolūto pakāpi, izmaiņu virzienu vai kombināciju.
27. KA jāapsver šo pasākumu papildināšana ar citiem kvalitatīviem pasākumiem, piemēram, reitingu sadales analīzi, kredītreitingu noteicošo faktoru vienvariantes analīzi, reitingu salīdzinošo novērtēšanu ar ārējo kredītrisku pasākumiem (piemēram, citu KA reitingiem, kredītriska mijmaiņas darījumu starpību, obligāciju ienesīgumu), un kvantitatīviem pasākumiem, piemēram, kopsomas/sistēmas stabilitātes indeksu.

5.2 Metodikas izvērtēšana, izmantojot ierobežotu daudzumu kvantitatīvo pierādījumu

28. KA sev ir jānosaka minimālais reitingu un/vai saistību nepildīšanas punktu skaits metodikai, lai varētu veikt izvērtēšanu atbilstīgi RTS par reitinga noteikšanas metodiku 7. pantam. KA iekšienē jānosaka attiecīgās politikas un procedūras, lai izlemtu, vai ir pietiekams daudzums pierādījumu, kas atbalsta metodikas prognozēšanas spēju. Šīm politikām un procedūrām vismaz ir jānosaka atbildīgās personas/puses šā lēmuma pieņemšanai, kā arī attiecīgie kritēriji, uz kuriem šis lēmums tiks pamatots.

29. Kā daļu no izvērtēšanas procesa KA jāapsver datu parauga uzlabošana, lai, ja iespējams, piemērotu RTS par reitinga noteikšanas metodiku 7. pantu. KA jāapsver datu uzlabošanas metodes (ja nepieciešams, izvērtējot datu kvalitāti un nodrošinot vērtējamās kopsummas īpašības, tostarp tās saistību nepildīšanas rādītājus), piemēram:

- papildinot datu paraugu ar trešās personas datiem (ja pieejami);
- apvienojot (ja atbilstoši) aktīvu klases vai aktīvu apakšklases ar līdzīgām riska īpašībām nolūkā veikt kopīgus izvērtēšanas novērtējumus vai
- izveidojot hipotētiskus darījumus (ja iespējams), kurus var izmantot, lai papildinātu pieejamos datus.

KA jādokumentē lēmumu pieņemšanas process, lai noteiktu, vai nepieciešams izmantot datu uzlabošanas metodes.

30. Tāpat KA jāapsver metodes, kuras ļauj veikt kvantitatīvus pasākumus, demonstrējot metodikas selektivitāti. KA jāapsver attiecīgās metodes, piemēram:

- saistību nepildīšanas „atvieglotā” definīcija izvērtēšanas nolūkā;
- reitinga kategoriju apvienošana vai
- paplašināta laika posma izmantošana.

KA jādokumentē lēmumu pieņemšanas process un jāizklāsta pamatojums metodēm, kuras izmanto, lai uzlabotu spēju veikt kvantitatīvus pasākumus, demonstrējot savas metodikas selektivitāti, tostarp tas, vai ir noraidījusi metodes izmantošanu.

31. ESMA parasti sagaida, lai KA izveido pārejas (migrācijas) matricas un analizē kredītreitingu kustību, kā arī veic reitingu salīdzinošo novērtēšanu ar ārējo kredītrisku pasākumiem (piemēram, citu KA reitingiem, kredītriska mijmaiņas darījumu starpību, obligāciju ienesīgumu).

32. KA jāapsver šo pasākumu papildināšana ar citiem stabilitātes noteikšanas pasākumiem, piemēram, tiem, kuri norādīti 5.1.3. sadaļā.

5.3 Nepilnību atklāšana un novēršana

33. KA iekšēji jāizveido robežvērtības kvantitatīvās izvērtēšanas metodēm, lai atklātu un novērstu iespējamās nepilnības, kuras izceltas atpakaļejošās pārbaudēs.
34. Šīm robežvērtībām jābūt atbilstoši dokumentētām un reģistrētām. KA pārskatīšanas nodaļai jābūt atbildīgai par šo robežvērtību noteikšanu, nodrošinot, lai tās ir i) atbilstošas izvērtējamai metodikai, ii) stimulējošas un konsekventi izmantotas izvērtēšanas procesa daļas, tās nosakot atbilstošā līmenī, un iii) attiecīgi pamatotas.
35. KA jāsniedz piemērots pamatojums, ja robežvērtības ir atšķirīgas katrai aktīvu klasei, jo sevišķi gadījumos, kad reitingu kategorijām ir vienādas īpašības visās aktīvu klasēs.
36. KA iepriekš jānosaka un jāpamato darbības, kuru laikā radīsies novirzes no robežvērtībām. ESMA nesagaida, ka robežvērtību pārsniegšana vienmēr izraisīs metodikas izmaiņas.
37. KA jāatšķir sistemātiskas novirzes no nesistemātiskām un jāpaskaidro, kā iepriekš definētās darbības šādā gadījumā atšķirsies.
38. Ja KA izlemj noteikt robežvērtības kvantitatīvajām izvērtēšanas metodēm, uz tām attiecas iepriekšminētie punkti šajā sadaļā.